

Sand åndelig fornyelse
Niels Ove Vigilius - "Hvad er vort budskab?"

1. Sand åndelig fornyelse er alene mulig, hvor troens liv allerede findes

Hvor der intet liv findes, er fornyelse heller ikke mulig. Man kan pynte på et ligs udseende og sminke og smykke en død, så den døde krop ser ganske livagtig ud. Men skinnet bedrager. Er livet udsukt, kan der heller ingen fornyelse ske. Sådan er det også i Guds rige.

Når Guds Ord taler om åndelig fornyelse, er det livet i vor Herre Jesus Kristus, der er tale om. Det ejer vi ikke i os selv, men alene i troens samfund med Jesus: *"Den, som har Sønnen, har livet, den, som ikke har Guds Søn, har ikke livet"* ([1.Joh 5,12](#)). Derfor sagde Jesus også: *"Ingen kan se Guds rige, hvis han ikke bliver født på ny"* ([Johs.3,3](#)).

Der går ingen vej til åndelig fornyelse uden gennem omvendelse og tro: *"For snæver er den port og trang den vej, som fører til livet og få er de, der finder den"* ([Matt.7, 14](#)).

Her hjælper ingen nok så livagtige efterligninger. For selv om vi nok kan bedrage både os selv og andre med sådant, så lader Gud sig dog ikke bedrage.

Vi lever i en tid, der er præget af megen religiøs opblomstring og fornyelse - både inden for og uden for den kristne kirkes ydre rammer. Men en meget stor del af det, vi oplever, er ikke fornyelse af livet i Kristus gennem omvendelse og tro. Derfor er det uhyre vigtigt, at vi holder os denne grundlæggende bibelske sandhed klart for øje og aldrig bliver træt af at fremholde den i forkyndelsen, når vi taler om åndelig fornyelse i dag. I modsat fald står vi i fare for at bedrage både os selv og andre ved at forveksle sand åndelig fornyelse med noget, der i virkeligheden bare er en falsk menneskelig eller en ligefrem dæmonisk efterligning heraf.

2. Sand åndelig fornyelse er Helligåndens værk

Hvordan blev vi, som 'var døde på grund af vore overtrædelser', fra først af 'gjort levende med Kristus' ([Ef.2,5](#))? Det var Helligåndens værk gennem Ordet (Johs.16,8-15; Rom.10,17; 1.Kor.2,4-5). Gud "lod os ved Ånden i Ordet fornemme Frelserens levendegørende stemme." Ligesom genfødselen, dvs. troens tilblivelse, er Helligåndens værk gennem Guds Ord, er al sand åndelig fornyelse det også. Den er en fortsættelse af Helligåndens gerning i os ved omvendelsen.

Lige så lidt som vi var i stand til at frembringe troen ([Ef.2,8](#)), lige så lidt er vi i stand til at bevare og forny os selv i troen. Men Han, som har begyndt sin gode gerning i os, vil også fuldføre den indtil Jesu Kristi dag ([Fil.1,6](#)).

[1.Tess.5,23-24](#): *"Men Han selv, fredens Gud, hellige jer helt og fuldt, og måtte dog jeres ånd og sjæl og legeme bevares helt og holdent og uden dadel ved vor Herres Jesu Kristi komme! Trofast er Han, som kaldte jer, Han vil også gøre det."*

"Sand åndelig fornyelse kan intet menneske bringe til veje", skriver Jon Kvalbein i en artikel om "Fornyelse" i det norske tidsskrift Fast Grunn. *"Det er Gud, der handler ([Es.1,18-28](#); [43,18-26](#)). Det er vor redning."* Hvis der var betingelser for vækkelse og fornyelse, som skulle opfyldes af os, blev der aldrig vækkelse og fornyelse! *"Gud er suveræn, også dér, hvor forudsætningerne ikke er synlige ([Es.51, 1-3](#); [kap.54](#)). Uden en sådan suveræn Gud ville mission være umulig. - Det menneske og den menighed, som Gud fornyer, er som leret i pottemagerens hånd ([Jer.18,1-6](#)). Gud laver det mislykkede kar om til et andet kar, sådan som Han nu vil have det"* (Fast Grunn 1982/5, s.259).

Må Gud midt i vor tids menneskecentrerede og selvfor gudende 'åndelighed' og alle vore febrilske

fornyelsesbestræbelser forny os i troens erfaring af sand åndelig fornyelse som Helligåndens suveræne værk.

3. Sand åndelig fornyelse sker gennem nådemidlerne

Helligåndens frelsende og fornyende gerning er uløseligt forbundet med Guds Ord. Han virker ikke umiddelbart, men altid gennem brug af de midler, hvorved Gud har besluttet at udføre sin frelsende gerning med os: Guds Ord og sakramenterne.

1.Kor.1,21: *“Thi da verden med al sin visdom ikke kendte Gud i Hans visdom, besluttede Gud ved prædikenens dårskab at frelse dem, som tror.”*

Rom.10,17: Troen kommer af det, som høres. Det gør sand åndelig fornyelse også, når det, som høres, er Kristi ord: ordet om 'Jesus Kristus og det som korsfæstet'. Den tale og det budskab virker både frelse og fornyelse *”ikke ved visdoms overtalende ord, men ved Ånds og krafts bevis ”* (1.Kor.2,1-5).

Tit.3,4-5: *”Men da Guds, vor frelsers, godhed og kærlighed til menneskene blev åbenbaret, frelste Han os, ikke for de retfærdige gerningers skyld, vi havde gjort, men på grund af sin barmhjertighed, ved badet til genfødsel og fornyelse ved Helligånden.”*

1.Kor.11,26: *”Thi så ofte som I spiser dette brød og drikker kalken, forkynder I Herrens død, indtil Han kommer.”*

Vi behøver nok netop i vor tid en stærk understregning af, at det er gennem nådemidlerne, Helligånden virker sand åndelig fornyelse. Det er ved nådemidlerne, Gud genføder mennesker ind i sit rige (Johs.3, 5-6; Jak.1,18; 1.Pet.1,23).

Det er ved nådemidlerne, Gud fornyer troen, håbet og kærligheden i vore hjerter. Vi modtog fra først af Ånden ved i tro at høre (Gal.3,1-2). Vi udrustes af Ånden til tjeneste på samme vis (Gal.3,3-5). Vi fyldes af Ånden og fornyes i vort sinds ånd ved stadig på ny i tro at høre ([1.Kor.15,1-2](#); Ef.4,11-13 og 20-24).

I denne sammenhæng vil jeg igen citere Jon Kvalbein: *”Det er ikke ret at tænke, at Jesus har frelst mig, men Ånden skal forny mig. Det er galt at tro, at evangeliet frelser mig, mens forrænderne og åndsudrustningen giver mig fornyelse. Det er ikke sandt, at ét budskab fører mig til tro, og et andet budskab hjælper mig til at gå nye skridt på troens vej.*

Det samme evangelium, som frelste mig, er det eneste, som kan forny mig!

Fornyelsen sker ved, at Gud møder os i sit Ord. Loven knuser os i mødet med Guds hellighed. Evangeliet rejser synderen op ved at henviser til Jesu stedfortrædende soningsdød og sejr over synden. Fornyelsen betyder ikke, at Gud finder nogle gode egenskaber i mig, som Han ønsker at udvikle. Der findes intet i det gamle menneske, som er værd at forny. Fornyelsen sker ved, at synderen iklædes Kristi retfærdighed og på ny får at høre, at synden er sonet og tilgivet.

Ja, men det der har vi hørt før, siger nogen. Nu må vi komme videre! Nu må vi høre, hvad Gud gør i os, og hvad Gud venter af os.

Da Israels folk var på vandring i ørkenen, fik de manna fra himmelen (4.Mos.11). Men de blev lede og kedede af denne kost. De ønskede bedre mad.

Nogle ønsker at opnå en fornyelse gennem kostforandring. Den sædvanlige forkyndelse giver for lidt. Nadveren får man heller ikke meget ud af. Men så findes her jo også andre ting, som pirrer smagsansen: helbredelser, syner, åbenbaringer, direkte profetier, sang i tunger og jublende lovsang ” (s.260).

Det er i den forbindelse nok værd at lægge sig de bemærkninger på sinde mærke, som Jon Kvalbein afslutter sin artikel med:

"Nu kan der være grund til at vurdere vor kristne virksomhed. Forkyndelsen kan blive klichépræget og lidet varieret. Samværene kan mangle varme og tillidsfuld atmosfære. Her er sandelig god grund til at forny både mødeformerne og forkyndelsen mange steder. Men det er farligt at få lede ved den mad, Gud har forordnet.' mannaen fra Himmelen - nådens midler, og erstatte den med selvlavet kost, som smager den religiøse Gamle-Adam bedre " (smsts.).

Den fare har fulgt Guds folk gennem alle tider og slægter. Den er for mig at se påtrængende aktuell netop i dag.

Lad os blot selvkritisk overveje både gudstjeneste- og mødeformer, arbejdsmidler og metoder. Ingen af dem bør betragtes som urørlige og uforanderlige, såfremt de ikke længere er med til at fremme og tjene det ene, som alt i Guds menighed skal være underordnet og tjene: Ordets forkyndelse og sakramenternes forvaltning, evangeliets frie løb i forsamlingen og ud til folket. De ydre former, arbejdsmidler og metoder, som ikke længere fremmer, men tvært imod hæmmer dette ene overordnede formål, er tjenlige til at udskiftes med andre, der er mere hensigtsmæssige i den situation, hvori vi befinder os i dag.

Når det er sagt, vil jeg gerne føje til: Mange synes i dag tilbøjelige til at forveksle fornyelse med forandring og er derfor parate til at skifte det bedre ud med det ringere, bare fordi forandring fryder. Lad os vogte os vel derfor. Vi må ikke tiltro nogen af vore ydre rammer, midler eller metoder nådemiddelkarakter. Det er ingen af dem - hverken nye eller gamle - Helligånden udfører sin frelsende og fornyende gerning igennem. Den sker alene gennem Ord og sakrament.

Må Gud bevare os fra at følge Israel efter på den frafaldets vej, som er skildret for os i Jer.2,11-13: *"Men mit folk har skiftet sin ære bort for det, der intet ganner... thi to onde ting har mit folk gjort: mig, en kilde med levende vand, har de forladt for at hugge sig cisterner, sprukne cisterner, der ikke kan holde vand."*

Jeg kan i den forbindelse ikke undlade at hejse et advarselsskilt: Det bekymrer mig, at så mange i dag synes tilbøjelige til at forveksle nådemidler med nådegaver. (...)

I Guds frelseshusholdning er alle nådegaver underordnet nådens midler og givet netop for at tjene og fremme evangeliets frie og fulde løb - og dermed også menighedens opbyggelse og fælles gavn ([1.Kor.12,7](#) og 14,12). Efter det, vi får at høre fra mange hold i dag, skulle man næsten tro, det forholdt sig modsat: at nådemidlerne var underordnet nådegaverne og givet for at tjene og fremme deres frie og uhæmmede udfoldelsesret i menighedens forsamling. Ligeledes: at det ikke er nådemidlerne, men nådegaverne, Helligånden udfører sin frelsende og fornyende gerning igennem, og som vi derfor også skal rette vore forventninger og håb om åndelig fornyelse imod.

Det er for mig at se den tendens, der kommer til udtryk i adskilligt af det, der tales og skrives om nådegaverne, deres plads og betydning i både det personlige kristenliv og menighedens liv i dag - især tungetalens, profetiens, helbredelsens og undergerningernes nådegave. Men hvor helt anderledes taler ikke både Jesus og Paulus?

Da de skriftkloge og farisæerne udfordrede Jesus og bad Ham om et 'demonstrationsbevis': *"Mester! vi vil gerne se dig gøre et tegn"*, så svarede Han dem: *"En ond og utro slægt kræver tegn, men der skal intet andet tegn gives den end profeten Jonas' tegn"* (Matt.12,38-39). - Jvf. Paulus' ord i 1.Kor.1,21-25.

Lad mig slutte dette afsnit med at gengive en udtalelse, jeg læste i et engelsk tidsskrift for nogle år siden: *"De grundlæggende løsninger på vore problemer er de samme som før. Det, vi trænger til, er ikke nye metoder, men ny tro på de gamle Gud-givne midler!"* (John J. Murrey i "The Banner of Truth", aug./sept. 1986, s.14).

Det er sandt. ”*Vejen til fornyelse består ikke i at stræbe ud over nådemidlerne eller i at fremkalde ekstraordinære åndelige manifestationer, men i at forkynde et frigørende evangelium, som åbenbarer, at vi har alt i Kristus* ” (Jon Kvalbein).

4. Sand åndelig fornyelse består i daglig Omvendelsez anger og tro

I et foredrag om "Åndelig fornyelse" på DBI's årsmøde i 1987 udtalte prof., dr.theol. Carl Fr. Wisløff bl.a. følgende: ”*Det store point i Bibelen er, af al fornyelse sker på samme måde som genfødslen, nemlig ved omvendelse og tro. Der er altså ikke tale om fornyelse til noget nyt, men om en fornyet tillegnelse af det, jeg allerede fik, da jeg kom til tro*” (her gengivet efter "Missionsvennen" 1987/7, s.2).

Åndelig fornyelse er en fortsættelse af Åndens gerning i os ved omvendelsen og retfærdiggørelsen. Ligesom Han i forbindelse med vor første omvendelse virkede anger og tro i vore hjerter ved sin overbevisende gerning gennem Ordet, så fortsætter Han også med at gøre det samme livet igennem. Han overbeviser om synd, om retfærdighed og om dom ([Joh 16,8-12](#)). Ligesom Han, sandhedens Ånd, dengang vi kom til troen, vejledede os til sandheden, idet Han gennem Ordet vidnede om og herliggjorde Jesus for vore hjerter, idet Han tog frem af Hans og forkyndte os det (Johs.16,13-16), således gør Han det også fortsat under hele vor vandring her, lige til målet er nået.

I mødet med den hellige Gud i lovens ord bringer Han stadig på ny os og alt. vort - også alle nådens virkninger i vort liv - ind under Guds dom, fordi intet hos os er ubesmittet af vort medfødte og stadig iboende syndige 'jeg'. Han overbeviser om synd og virker sorg over synden.

I mødet med Gud i Hans frelsende barmhjertighed og kærlighed i evangeliet forvisser Han os stadig på ny om syndernes forladelse og barnekår hos Gud for Jesu Kristi skyld. Han lærer os stadig mere af 'syndens grænseløse syndighed' ([Rom.7,13](#)) at kende, men fornyer og styrker os samtidig også i troen på 'nådens end mere overstrømmende rigdom' (Rom.5,20).

Sand åndelig fornyelse er således ensbetydende med at blive fornyet i både sorg over synden og i troen på og glæden over syndernes forladelse (Rom.7,14-25 og 8,1ff.; Fil.4,4).

Under denne Helligåndens fornyende gerning lærer et Guds barn, at det at gøre fremskridt på troens vej gennem livet her, det er ensbetydende med hver dag på ny at begynde forfra: ”*proficere est semper a novo incipere*” (Luther).

Da bliver vi også ved Åndens gerning gennem Ordet fornyet og vokser i sand gudserkendelse (Johs.17,3), gudsfrygt (Tit.1,1) og ”*i vor Herres og frelsers Jesu Kristi nåde og erkendelse*” ([2.Pet.3,18](#)).

(4 afsnit fra kapitlet "Åndelig fornyelse eller forførelse" fra "Hvad er vort budskab?" af Niels Ove Vigilius - Dansk Bibel-Institut 1991 - Shafan 04-09-15)
